

การชุบมุ้งด้วยสารเคมีควบคุมยุงพาหะนำโรคไข้มาลาเรีย

Insecticide-impregnated mosquito nets for controlling malaria vector

คณัจฉรีย์

ธานีสงศ์

Kanutcharee Thanispong

กองโรคติดต่อไทยแมลง

Division of vector borne Diseases

Department of Disease Control

ปัจจุบันมาตรการควบคุมยุงพาหะนำโรคไข้มาลาเรียในพื้นที่แพร่เชื้อมาลาเรียของประเทศไทย มี 3 มาตรการหลัก คือ ใช้มุ้งชุบสารเคมีเป็นมาตรการหลักอันดับแรก หากไม่สามารถดำเนินการชุบมุ้งด้วยสารเคมีในพื้นที่ดังกล่าวได้ ให้แจกมุ้งชุบสารเคมีแบบออกฤทธิ์ยาวนานเป็นอันดับที่สอง และหากไม่สามารถดำเนินการได้ทั้งสองวิธีการที่กล่าวมา ให้ดำเนินการพ่นสารเคมีแบบมีฤทธิ์ตกค้างบนผนังบ้านเป็นลำดับที่สาม การชุบมุ้งด้วยสารเคมีจะดำเนินการในพื้นที่แพร่เชื้อไข้มาลาเรีย (A1) พื้นที่ที่การแพร่เชื้อหยุดยั้งแต่ยังไม่ครบ 3 ปี (A2) และพื้นที่ไม่มีการแพร่เชื้อ (B) ที่ได้ยืนยันผลการสอบสวนแหล่งแพร่เชื่อว่าเป็นแหล่งแพร่เชื้อใหม่ การชุบมุ้งด้วยสารเคมีในพื้นที่ดังกล่าว ดำเนินการให้ครอบคลุมได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 หลังคาเรือน และให้มีอัตราการใช้มุ้งชุบสารเคมี อย่างน้อย 1 หลังต่อ 2 คน

การชุบมุ้งด้วยสารเคมีจะใช้สารเคมีในปริมาณน้อย ไม่ทำให้เกิดการตกค้างในสภาพธรรมชาติและไม่สูญเสียสารเคมีส่วนที่เหลือที่ใช้สำหรับชุบมุ้ง นอกจากนี้จะมีคุณสมบัติในการฆ่ายุงที่สัมผัสมุ้งแล้ว ยังมีคุณสมบัติในการไล่ยุงไม่ให้เข้ามาในบริเวณนั้นด้วย สารเคมีที่ใช้ชุบมุ้งจะเป็นสารที่มีความปลอดภัยสูงต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม และเป็นสารในรูปแบบสูตรที่สามารถละลายน้ำได้ดี ไม่มีไอรระเหยที่ทำให้เกิดการระคายเคืองต่อผู้ใช้และผู้ชุบมุ้ง ปัจจุบันสารเคมีที่นำมาใช้ชุบมุ้งจะเป็นสารเคมีในกลุ่มไพรีทรอยด์สังเคราะห์ เช่น เดลต้ามีทริน (deltamethrin) เพอร์มีทริน (permethrin) และอัลฟาไซเปอร์มีทริน (alpha-cypermethrin) เป็นต้น

การชุบมุ้งด้วยสารเคมีควรดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการควบคุมยุงพาหะนำโรคที่มีความเชี่ยวชาญ เพื่อความปลอดภัยจากสารเคมี และได้มุ้งชุบสารเคมีที่มีคุณภาพ

ในการป้องกันยุง อย่างไรก็ตาม บุคคลทั่วไปสามารถทำการชุบมุ้งด้วยสารเคมีได้ด้วยตนเอง โดยรับการสนับสนุนสารเคมีจากหน่วยงานของภาครัฐ แต่การชุบมุ้งด้วยสารเคมีจะต้องอยู่ภายใต้การกำกับของเจ้าหน้าที่ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ หรือผ่านการฝึกอบรมวิธีการชุบมุ้งจากผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นเพื่อให้บุคคลทั่วไปสามารถชุบมุ้งด้วยสารเคมีที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันยุงพาหะนำโรคไข้มาลาเรีย จึงได้จัดทำเอกสารฉบับนี้ขึ้น สำหรับ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข/เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติในพื้นที่แพร่เชื้อมาลาเรียและอาสาสมัครสาธารณสุขในพื้นที่ สามารถชุบมุ้งด้วยสารเคมีได้ด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. มุ้งสำหรับชุบสารเคมี

1.1 มุ้งที่สะอาด สามารถใช้ได้ทั้งกับมุ้งเก่าที่ผ่านการใช้งานมาแล้ว หรือมุ้งใหม่

1.2 ลักษณะเส้นใยของมุ้ง ต้องมีการดูดซับน้ำได้ดี เช่น มุ้งไนลอน มุ้งโพลีเอสเตอร์ และมุ้งฝ้าย เป็นต้น

1.3 ขนาดของมุ้ง สามารถใช้มุ้งได้ทุกขนาด

ข้อควรระวัง: ห้ามนำมุ้งชุบสารเคมีชนิดออกฤทธิ์ยาวนาน (LLINs) ที่ได้รับแจก กลับมาชุบสารเคมีใหม่

2. สารเคมีสำหรับชุบมุ้ง

สารเคมีเป็นสารพิษ ไม่เพียงมีพิษต่อแมลงเป้าหมายเท่านั้น ผู้ปฏิบัติงานกับสารเคมีก็มีโอกาสได้รับอันตรายได้ โดยเฉพาะผู้ที่ขาดความรู้และไม่มีความชำนาญพอ ดังนั้น เพื่อความปลอดภัยต่อผู้ใช้และผู้ชุบมุ้ง จึงแนะนำให้ใช้สารเคมีในกลุ่มไพรีทรอยด์สังเคราะห์ ที่มีความปลอดภัยสูงต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม และสลายความเป็นพิษได้อย่างรวดเร็วเมื่อถูกแสงแดดหรือความร้อน

2.1 สารเคมีที่ใช้ชุบมุ้ง

ตารางที่ 1 สารเคมีสำหรับใช้ในการชุบมุ้งควบคุมยุงพาหะนำโรคไข้มาลาเรีย อัตราการใช้ชุบมุ้งขนาดกลาง – ขนาดใหญ่ พื้นที่มุ้งโดยประมาณ 12 -15 ตารางเมตร

รูปแบบสารเคมีและความเข้มข้น*	ปริมาณสารเคมีที่ใช้	อัตราสารเคมีต่อพื้นที่มุ้ง (มิลลิกรัม/ตารางเมตร: มก./,ม2)
Alpha-cypermethrin 10% SC	5 มิลลิลิตร	20 – 40
Bifenthrin 2.5% EC	15 มิลลิลิตร	25
Bifenthrin 10% SC	4 มิลลิลิตร	25
Cyfluthrin 5% EW	15 มิลลิลิตร	50
Deltamethrin 1% SC	40 มิลลิลิตร	15 – 25
Deltamethrin 25% WT	1 เม็ด (1.6 กรัม)	15 – 25
Etofenprox 10% EW	30 มิลลิลิตร	200
Lambda-cyhalothrin 2.5% CS	6 มิลลิลิตร	10 – 15
Permethrin 10% EC	40 มิลลิลิตร	200

* ได้รับการรับรองจากองค์การอนามัยโลกหรือขึ้นทะเบียนจาก สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข (ข้อมูล ณ วันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2559)

ที่มา: แนวทางการปฏิบัติงานกำจัดโรคไข้มาลาเรีย

- SC (Suspension concentrate):-** เป็นสารกำจัดแมลงรูปแบบของเหลวชนิดตะกอนแขวนลอยในน้ำ ประกอบด้วยสารออกฤทธิ์ เป็นของแข็งแขวนลอยอยู่ในสารละลาย ไม่ออกฤทธิ์ สีของสารเคมีขาวขุ่น ต้องเขย่าขวดก่อนใช้ เมื่อนำมาผสมน้ำจะไม่เกิดปฏิกิริยากับน้ำ แต่จะเป็นตะกอนแขวนลอยสีจืดจางลงมา
- WT (Water dispersible tablet):** เป็นสารกำจัดแมลงรูปแบบเม็ด ประกอบด้วยสารออกฤทธิ์ และสารไม่ออกฤทธิ์เตรียม อยู่ในรูปแบบเม็ด ต้องละลายน้ำก่อนใช้งาน เมื่อละลายน้ำจะเป็นสารละลายแขวนตะกอน
- EC (Emulsifiable concentrate):-** เป็นสารกำจัดแมลงรูปแบบของเหลวชนิดน้ำมันละลายเป็นเนื้อเดียวกัน ในตัวทำละลายจะใสไม่มีการตกตะกอนหรือมีตะกอนแขวนลอย เมื่อนำมาใช้ผสมน้ำจะเกิดปฏิกิริยากับน้ำมีสีขาวขุ่นคล้ายน้ำมัน
- CS (Capsule Suspension):-** เป็นสารกำจัดแมลงรูปแบบของเหลวประกอบด้วยแคปซูลขนาดเล็กที่มีสารออกฤทธิ์อยู่ ภายใน โดยแคปซูลอยู่ในตัวทำละลาย ต้องผสมน้ำก่อนใช้งาน
- EW (Emulsion, oil in water):-** เป็นสารกำจัดแมลงรูปแบบของเหลวประกอบด้วยสารออกฤทธิ์ ในตัวทำละลายและผสม ด้วยสารแผ่กระจายเหมือนกับละอองน้ำมันเล็กๆในน้ำ สีของสารเคมีในขวดจะขาวขุ่น เมื่อนำมาใช้ผสมน้ำจะไม่เกิดปฏิกิริยากับน้ำแต่จะเป็นตะกอนแขวนลอยสีจืดจางลงมา

2.2 การป้องกันอันตรายจากสารเคมี

1. อ่านคำแนะนำจากเอกสารที่แจก หรือฉลากติดอยู่ข้างขวดบรรจุสารเคมี
2. สวมที่ปิดจมูก ป้องกันการสูดเอาไอระเหยสารเคมีเข้าไป
3. สวมถุงมือที่สะอาด ปราศจากการปนเปื้อนของสารเคมี
4. เมื่อชุบมุ้งเสร็จ สารเคมีที่เหลือในถังหรือถุงที่ใช้ชุบมุ้ง ให้เทในบริเวณที่อยู่ของมดหรือปลวก เพื่อช่วยทำลายแมลงศัตรูทางอ้อม เนื่องจากสารเคมีจะสลายตัวได้อย่างรวดเร็วเมื่อถูกแสงแดดจึงสามารถเทลงในดินได้ **ห้าม** เทสารเคมีลงบนดินใกล้บริเวณแหล่งน้ำ แหล่งที่อยู่อาศัย หรือเทลงไปในแหล่งน้ำ เพราะสารเคมีที่ใช้ชุบมุ้งเป็นสารเคมีในกลุ่มไพรีทรอยด์สังเคราะห์ ซึ่งมีความเป็นพิษสูงต่อผึ้งและสัตว์น้ำ
5. ถุงชุบสารเคมีที่ใช้แล้ว **ห้าม** นำกลับมาใช้ใหม่ ให้เผาหรือฝังทำลาย ไม่ทิ้งไว้ในบริเวณปฏิบัติงาน ป้องกันไม่ให้บุคคลอื่นนำไปใช้ประโยชน์
6. ทำความสะอาดบริเวณที่สารเคมีปนเปื้อน หลังการปฏิบัติงานทุกครั้ง

3. ขั้นตอนการชุบมุ้งด้วยสารเคมี

3.1 ขั้นตอนเตรียมการ

1. เตรียมชุมชนให้พร้อม ด้วยการประชาสัมพันธ์ให้ทราบวัน เวลาที่จะทำการชุบมุ้ง
2. ให้คนในชุมชนซักมุ้งให้สะอาด เตรียมนำมาชุบสารเคมี ตามวัน และเวลาดังกล่าว

3. เตรียมสถานที่สำหรับชุบมุ้ง ซึ่งต้องเป็นพื้นที่โล่งร่ม และมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก
4. ผู้ดำเนินการชุบมุ้ง ต้องมีอุปกรณ์สำหรับป้องกันตนเองจากสารเคมี เช่น ถุงมือยาง ผ้าปิดจมูก
5. อุปกรณ์การชุบมุ้ง เช่น สารเคมี ถุงพลาสติกสำหรับใช้ชุบมุ้ง น้ำสำหรับใช้ผสมสารเคมี กระจบอก ดวงสารเคมี(กรณีที่ไม่ได้ใช้สารเคมีที่บรรจุปริมาณเฉพาะ) หรือถ้วยตวง เป็นต้น

3.2 คำนวณขนาดมุ้ง และสารเคมีที่ใช้

มุ้งที่ใช้ทั่วไปมีขนาดแตกต่างกัน และทำจากวัสดุต่างชนิดกัน จึงทำให้มุ้งแต่ละหลังสามารถดูดซับสารละลายได้ไม่เท่ากัน และใช้ปริมาณสารเคมีแตกต่างกัน ซึ่งขนาดของมุ้งแต่ละหลังต้องสัมพันธ์กับปริมาณของสารละลายที่จะใช้ เพื่อให้ได้ความเข้มข้นบนพื้นผิวมุ้งตามอัตราที่ต้องการ จึงต้องคำนวณพื้นที่มุ้งให้อยู่ในรูปตารางเมตร

1. คำนวณพื้นที่ของมุ้ง

- 1) แนวนมุ้งให้ตั้งทั้ง 4 มุม ลักษณะมุ้งแบบสี่เหลี่ยม มีด้านกว้าง ด้านยาว และส่วนสูง
- 2) วัดพื้นที่ด้านบนมุ้ง = 1 (กว้าง × ยาว)
- 3) วัดพื้นที่ด้านข้างมุ้ง = 2 (ยาว × สูง) + 2 (กว้าง × สูง)
- 4) รวมพื้นที่ โดยนำขนาดพื้นที่ที่วัดได้ในข้อ 2) + พื้นที่ที่วัดได้ในข้อที่ 3) จะได้พื้นที่ของมุ้งทั้งหมด ซึ่งอยู่ในรูปตารางเมตร

ตารางที่ 2 ขนาดมุ้งที่ใช้ทั่วไป

ขนาดมุ้ง	กว้าง (เมตร)	ยาว (เมตร)	สูง (เมตร)	พื้นที่มุ้ง (ตารางเมตร)
มุ้งขนาดเล็ก (ขนาดคนเดียว)	0.7	1.8	1.5	8.76
มุ้งขนาดกลาง (ขนาด 2 คนเดี่ยว)	1	1.8	1.5	10.2
มุ้งขนาดใหญ่ (ขนาดครอบครัว)	1.3	1.8	1.5	11.6
มุ้งขนาดใหญ่ (ขนาดครอบครัวใหญ่)	1.9	1.8	1.5	14.52

2. คำนวณสารจากสารเคมีในรูปของผลิตภัณฑ์ทางการค้า

- 1) อัตราสารเคมีต่อพื้นที่มุ้ง (target dose) จะอยู่ในรูป มิลลิกรัม/ตารางเมตร (มก./ม²) ดูจากตารางที่ 1
- 2) ความเข้มข้นของสารเคมี จะอยู่ในรูป เปอร์เซ็นต์ (%) [ต้องแปลงให้อยู่ในรูปของ มก./มล.: โดยประมาณ 1% = 1 กรัม/100 มิลลิเมตร = 10 มิลลิกรัม/มิลลิเมตร]
- 3) สูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{ปริมาณสารที่ต้องการใช้ (มิลลิเมตร)} = \frac{\text{อัตราสารเคมีต่อพื้นที่มุ้ง (มก./ม}^2) \times \text{พื้นที่มุ้ง (ม}^2)}{\% \text{ ความเข้มข้นของสารเคมี} \times 10}$$

ตัวอย่าง

สารเคมี permethrin 50%EC นำมาชุบมุ้งขนาดพื้นที่ 10 ตารางเมตร โดยให้มีอัตราสารเคมีต่อพื้นที่มุ้ง 500 มก./ม² สารเคมี permethrin ที่ต้องใช้ คำนวณได้ดังนี้

$$\text{สารเคมีที่ต้องใช้} = \frac{500 (\text{อัตราสารเคมีต่อพื้นที่มุ้ง}) \times 10 (\text{ขนาดพื้นที่มุ้ง})}{50 (\% \text{ ความเข้มข้นของสารเคมี}) \times 10 (1\% \text{ ประมาณ } 10 \text{ มก./มล.})} = 10 \text{ มล.}$$

ที่มา: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/63609/CTD_MAL_AFRO_97.4.pdf?sequence=1&isAllowed=y

3.3 คำนวณการดูดซับน้ำของมุ้ง

การหามาตรฐานการดูดซับน้ำทำได้ยาก เพราะวัสดุที่ใช้ทำมุ้งมีคุณสมบัติในการดูดซับน้ำได้ต่างกัน ดังนั้นการหาอัตราการดูดซับน้ำอย่างง่ายด้วย 3 วิธีดังนี้

1) ชั่งน้ำหนักของมุ้งแห้ง โดยใช้หนักของมุ้งแห้งไปคำนวณปริมาตรน้ำ โดยประมาณ น้ำหนัก 1 กรัม สามารถดูดซับน้ำได้ 1 มิลลิเมตร

2) ชุบมุ้งให้ดูดซับน้ำเต็มที่ วัดปริมาตรน้ำที่เหลือเทียบกับปริมาตรน้ำที่เริ่มต้น คือ

- i. เทน้ำที่ทราบปริมาตรลงในภาชนะ
- ii. แช่มุ้งในน้ำและทิ้งไว้จนกระทั่งมุ้งดูดซับน้ำได้เต็มที่

iii. นำมุ้งออกจากภาชนะ ให้น้ำส่วนเกินหยดออกจากมุ้งจนกระทั่งไม่มีน้ำหยด

iv. วัดปริมาตรน้ำที่เหลือในภาชนะ

v. นำปริมาตรน้ำที่ใช้เริ่มต้น ลบด้วย ปริมาตรน้ำที่เหลือจะได้ ปริมาตรน้ำจริงที่มุ้งสามารถดูดซับได้

3) วัดน้ำหนักที่ต่างกันของมุ้งแห้งและมุ้งเปียก คือ

- i. ชั่งน้ำหนักมุ้งแห้ง
- ii. แช่มุ้งในน้ำให้ดูดซับน้ำเต็มที่ แล้วนำไปชั่งน้ำหนัก
- iii. หาน้ำหนักแตกต่างระหว่างมุ้งทั้ง 2 จะได้ ปริมาตรน้ำที่มุ้งสามารถดูดซับได้

ตัวอย่าง การใช้น้ำและสารเคมีในการชุบมุ้ง

1. มุ้งขนาดกลาง มีพื้นที่มุ้งประมาณ 14 ตารางเมตร ถ้าเป็นมุ้งไนลอน โพลีเอสเตอร์ จะใช้น้ำปริมาตร 360 มิลลิเมตรต่อหลัง ถ้าเป็นมุ้งผ้าจะใช้ปริมาตร 1,000 มิลลิเมตรต่อหลัง

2. การชุบมุ้งที่มีขนาด 12 – 15 ตารางเมตร สามารถใช้ปริมาณสารเคมีที่กำหนดไว้ในตารางที่ 1

ที่มา: แนวทางการปฏิบัติงานกำจัดโรคไข้มาลาเรีย

3.4 วิธีการชุบมุ้ง

1. มุ้งที่นำมาชุบสารเคมีต้องสะอาด เพื่อให้มุ้งสามารถดูดซับสารละลายได้เต็มที่ ถ้าเป็นมุ้งเก่าต้องซักตากให้แห้งก่อน
2. พับมุ้งที่ต้องการชุบให้เรียบร้อย เพื่อให้สารเคมีซึมเข้ามุ้งได้ทั่วถึง และคลี่ตากได้ง่าย
3. การผสมสารเคมี ให้เทน้ำลงไปในถุงหรือภาชนะที่ใช้ชุบ และตามด้วยสารเคมีชนิดเม็ดหรือของเหลวลงไป ผสมให้ละลายเป็นเนื้อเดียวกัน
4. ใส่มุ้งที่พับเรียบร้อยลงในถุงหรือภาชนะที่มีสารละลาย
5. นวดมุ้งให้สารละลายซึมผ่านเข้าไปให้มากที่สุด จนกระทั่งมุ้งดูดซับสารละลายจนหมด ในกรณีชุบมุ้งในถุงพลาสติก ให้ไล่ลมออกจากถุงและปิดปากถุงให้แน่น คลึงถุงไปมาจนกว่าสารละลายจะซึมเข้าไปในมุ้งหมด หลังจากนั้นให้ปล่อยทิ้งไว้ในถุงสักระยะ เพื่อให้มุ้งดูดซับสารละลายให้ได้มากที่สุดโดยประมาณจะทิ้งไว้ อย่างน้อย 15 นาที

แต่ถ้าต้องการให้มุ้งดูดซับสารเคมีให้ได้มากที่สุดสามารถทิ้งไว้ในถุงได้ประมาณ 1-2 ชั่วโมง

6. นำมุ้งที่ชุบเสร็จนำไปตากให้แห้ง ในร่มที่ลมสามารถพัดผ่านได้สะดวก โดยการผึ่งลงบนพื้นกระดาน อาจเป็นพื้นบ้าน หรือหญ้า เพื่อไม่ให้สารเคมีไหลออกจากมุ้ง และตกค้างอยู่บริเวณใต้บริเวณหนึ่งมากเกินไป นอกจากนี้สารเคมีที่ตกค้างบนพื้นกระดานยังสามารถทำลายแมลงศัตรูอื่น เช่น เรือด ไร มด ปลวกได้ด้วย เมื่อมุ้งเริ่มแห้งค่อยกลับมุ้งอีกด้านขึ้นมาผึ่ง เพื่อไม่ให้สารเคมีตกอยู่บริเวณใต้บริเวณหนึ่งมากเกินไป จนกระทั่งมุ้งพอแห้งและแน่ใจว่าไม่มีน้ำหยดจากมุ้ง สามารถนำไปผึ่งบนราวแขวนตาก (ต้องอยู่ในร่ม)
7. มุ้งที่ชุบเสร็จเมื่อแห้งเรียบร้อยแล้ว สามารถนำไปใช้ได้ทันที
8. ไม่ควรซักมุ้งจนกว่าถึงเวลาที่กำหนด (เวลาขึ้นอยู่กับชนิดของสารเคมีที่ใช้)

ข้อควรปฏิบัติ

ผู้ปฏิบัติการชุบมุ้งต้องสวมถุงมือ เพื่อป้องกันการสัมผัสกับสารเคมีโดยตรง โดยเฉพาะสารเคมีพวก อัลฟาไซยาโนไพริทรอยด์ (α - cyano pyrethroid) เช่น deltamethrin, lambda-cyhalothrin จะมีผลต่อผิวหนัง

4. การดำเนินการหลังการชุบมุ้ง

- ทำความสะอาดสถานที่ๆ ดำเนินงานเพื่อไม่ให้สารเคมีตกค้างและเป็นอันตรายกับสัตว์เลี้ยงและคนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง
- เก็บขวดสารเคมีไว้บนชั้นเก็บสารเคมีโดยเฉพาะ หรือในห้องที่ไม่ร้อน และไม่มีแสงแดด
- ภาชนะที่ใช้สำหรับชุบมุ้ง เช่น กะละมัง ถัง ที่ตวงสาร ต้องทำความสะอาด และทิ้งให้แห้ง
- ถุงพลาสติกที่ใช้ในการชุบมุ้ง ต้องเผาทำลาย หรือฝังเพื่อป้องกันไม่ให้นำมาทำความสะอาด ควรอธิบายให้ผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ดังกล่าวทราบถึงอันตรายในการนำถุงพลาสติกที่ใช้ชุบมุ้งมาใช้ประโยชน์ต่อไป
- สารละลายที่เหลือจากการชุบมุ้งให้เทลงบนพื้นดินเพื่อทำลาย มด ปลวก ไม่นำมาใช้ในครั้งต่อไป และไม่เทลงในแหล่งน้ำ

5. ระยะเวลาที่นำมุ้งมาชุบสารเคมีใหม่

มุ้งชุบสารเคมีมีฤทธิ์ในการป้องกันยุงได้ โดยประมาณ 3 – 6 เดือน ขึ้นกับชนิดและรูปแบบของสารเคมี ลักษณะของการใช้งาน จำนวนครั้งที่ซักมุ้ง สภาพภูมิอากาศ/ฤดูกาล อย่างไรก็ตามมาตรฐานการควบคุมยุงพาหะนำโรคไข้มาลาเรียของประเทศไทย ให้ดำเนินการชุบมุ้งด้วยสารเคมีในกลุ่มไพริทรอยด์สังเคราะห์ และชุบมุ้งอย่างน้อย 2 ครั้งต่อปี

6. บรรณานุกรม

1. กองโรคติดต่อฯ โดยแมลง. แนวทางการปฏิบัติงานกำจัดโรคไข้มาลาเรีย สำนักพิมพ์อักษรกราฟฟิคแอนด์ดีไซน์ กรุงเทพมหานคร, 2562. 132 หน้า

2. Jan A. Rozendaal. Vector Control: Method for use by Individuals and Communities.[Internet] World Health Organization, 1997. [cited 2019 Sep 27]. Available from: <https://www.who.int/publications/item/9241544945>, 412 pp.

3. World Health Organization [WHO]. Guidelines on the use of insecticide-treated mosquito net for the prevention and control malaria in Africa. World Health Organization, 86 pp, 1997. [cited 2019 Sep 27]. Available from https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/63609/CTD_MAL_AFRO_97.4.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

4. World Health Organization. Insecticide-treated mosquito net interventions: a manual for national control programme managers / edited by Roll Back Malaria. Roll Back Malaria. World Health Organization, 2003.[cited 2019 Sep 27]. Available from https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/42685/9241590459_eng.pdf;sequence=1.

5. World Health Organization [WHO]. Malaria entomology and vector control: Guide For participants. World Health Organization, 2013. 180 pp.

